

Bara spurningur um tíð áðrenn: Menningartarnað aftur noyðast at rýma av landinum

- Fyri yvir 20 árum síðan vóru vit stolt av, at vit høvdu megnað at bjóða teimum menningartarnaðu, vit høvdu „útflutt“ til Danmarkar, heimaftur til eitt virðiligt lív í Føroyum, hóast tað ikki mátti verið nakað hjá mentaðari tjóð at reypa sær av.

Men nú, í ári teirra menningartarnaðu, eru tey skelkandi útlitini, at vit aftur tvinga tey veikastu til eina tilveru í útlegd í Danmark.

'96 - Ár teirra menningartarnaðu í Føroyum

ÁKI BERTHOLDSEN

Tað eru menningartarnað í Føroyum, sum liva undir slíkum umstøðum, sum eru menniskjum óverðug. Tað er heilt víst bara ein spurningur um tíð, áðrenn tey fyrstu menningartarnaðu í Føroyum aftur noyðast til Danmarkar at verða.

Hevði eg verið sosialráðgevari hjá sumnum av hesum fólki, hevði eg roynt at fingið tey til Danmarkar, tí eg hevði ikki góðtikið, at tey livdu undir slíkum umstøðum, sum vit bjóða teimum í Føroyum.

So bersøgin var Bjarni Clementsen, leiðari á Serstovnadeildini hjá Almannastovni, á fundi, sum Javni helt í Kollafirði mikukvöldið.

Hetta eru hørd orð í ári teirra menningartarnaðu í

Føroyum.

1996 varð m.a. lýst ár teirra menningartarnaðu í Føroyum fyri at minnst tey, ið vórðu send til Danmarkar.

Tað varð hildið verða ikki sørt manninkandi fyri mentað samfelag at tvinga tey veikastu í samfelagnum, tey menningartarnaðu, til Danmarkar í útlegd.

Ti vórðu stig tikin til at skapa umstøður fyri, at tey kundu koma heimaftur.

Nú eru yvir 20 ár síðan, at tey, sum vildu, komu heimaftur.

Men tað er ikki bara at reypa av, at tey eru komin heimaftur.

Tað er eisini at geva teimum umstøður at verða verandi í Føroyum.

Og her hava vit so lítið at reypa av, at sjálvur leiðarin

á Serstovnadeildini á Almannastovni, Bjarni Clementsen, er sannførdur um, at tað bara ein spurningur um tíð, áðrenn tey fyrstu menningartarnaðu aftur noyðast til Danmarkar fyri at kunna liva eitt mannsömiligt lív.

Sanniliga skelkandi útlit í tí harrans ári 1996 - Árið teirra menningartarnaðu í Føroyum. Árið, vit skuldu minnst tey, sum noyðust av landinum á sinni.

- Dygdin í arbeidnum hevði hækkað munandi, vórðu stuðulspetagogarnir settir í varandi stovr og fingi tilboð um eftirlit-búgving.

Útbyggingin fylgir ikki við

Serstovnadeildin undir Almannastovni roynir at útvega teimum menningartarnaðu, sum hava tørv á tíð, tilboð um bústað og arbeiði.

Tað eru hesi fólki, sum eru í skipanini hjá Serstovnadeildini og sum hon hevur ábyrgdina av, sigur Bjarni Clementsen, tá ið vit eftir fundin ringdu og bóðu hann greiða nærri frá ótta sínum fyri lagnuni hjá teimum menningartarnaðu.

Tað, vit stremba eftir, er at geva teimum menningartarnaðu eitt bútilboð, eitt arbeiðstilboð og eitt fritíðartilboð, sigur leiðarin á Serstovnadeildini.

Hetta er ikki annað enn tað, sum øll fólk halda tað vera sjálvandi og púra náttúrligt, at tey hava.

Tey somu tilboð eiga tey menningartarnaðu at fáa.

Arbeiðstilboðið er vanligi á vartum verkstaði, men í ávisum føri eisini hjá privatum arbeiðsgevara, ofta afturat tí varda verkstaðnum.

Tey, í Havnini, sum eru væl fyrri, arbeiða á Vón og tey, sum eru verri fyrri, arbeiða á Virkni.

Á bygd eru vart verkstað og viðgerðarstovnar undir einum í Klaksvík, í Runavík og í Vági.

Tað, sum er hent seinastu árin, er, at vit hava ikki klárað at fylgt við tørvinum at byggja út, sigur Bjarni Clementsen.

Tað kemur fyrri, at vit nú mugu siga nei, tá ið fólk koma og biðja um tilboð, sum tey hava tørv á og fullan rætt til.

Vit hava einstøk pláss eftir, men tey kunnu vit ikki lata menningartarnaðum, sum hava brúk fyri nógvari hjálpi.

Vit hava hvørki fólk ella pláss at taka okkum av fleiri av teimum „tyngnu“ menningartarnaðu, t.d. teimum, sum eisini hava líkamlig brek, sum gera, at tey hava brúk fyri nógvari røkt.

Víst frá sær

Bjarni Clementsen sigur, at bara higartil í ár, hevur hann víst umsóknum frá

fýra menningartarnaðum frá sær, sum annars hava fullan rætt hjálpi.

Bjarni Clementsen sigur, at soleiðis er støðan í ári teirra menningartarnaðu í Føroyum.

Hesi fólki enda aftur á Almannastovni, har sosialráðgevarin so má royna at finna teimum onnur tilboð. Onkur eru í sambýlum o.a.fr., men tey eru sera fá, uttanfyri Serstovnadeildina.

Leiðarin á Serstovnadeildini sigur, at hesi fýra fólki hava bráðfeingistørv á pláss.

Men afturat teimum eru so tey, sum hava fullan rætt til pláss, men sum ikki streingja á og tí verða skúgvad til viks.

Bjarni Clementsen sigur, at summi av hesum liva undir umstøðum, sum eftir hansara tykki ikki eru menniskjum verðug.

Tey búgva heima og hava heimahjálpi og heimasjúkraisystir og eitt sindur av petagokiskum stuðli.

Men tað eru eisini tey, sum noyðast at liggja á landsjúkrahúsinum, tí tey hava onga aðrastaðni at búgva.

Tað er óverðugt hjá fólki, at noyðast at búgva á landsjúkrahúsinum í nógvar mánaðir, tí tey ongastaðni hava at fara.

Hetta eru fólk, sum hava ein tørv, sum vit áttu at hjálpt, men sum vit tverri ikki fáa hjálpt.

Tað er eftir mínum tykki ikki nóg mikið at fáa mat og klæði. Tað skal meiri til, áðrenn vit kunnu siga, at tey hava eitt virðiligt lív, sigur Bjarni Clementsen.

Kroyst av landinum

Bjarni Clementsen sigur, at eftir hansara tykki er minsta markið ein hjálpi, sum ger tey betur fyri, ella sum í minsta lagi vigar upp ímóti tí breki, tey hava.

Tey skulu eisini hava eitt sosialt lív.

Og eg ivist ikki í, at støðan er so vánalig hjá hesum fólki, at tað er bara ein spurningur um tíð, áðrenn summi teirra verða kroyst av landinum.

Var eg sosialráðgevari hjá onkrum av teimum, hevði eg heilt víst leitað til

